

KINNITATUD
Keskkonnaameti
9.04.2024
korraldusega nr 1-3/24/174

Linumängu loodusala (*hoiuala*) kaitsekorralduskava

Sisukord

1. Ala iseloomustus.....	3
1.1 Uuritus ja seire.....	5
1.1.1 Inventuurid ja uuringud.....	5
1.1.2 Riiklik seire.....	5
1.1.3 Inventuuride ja uuringute vajadus.....	5
2. kaitseväärtused ja kaitse-eesmärgid	6
3. Kavandatavad kaitsekorralduslikud tegevused	11
KASUTATUD ANDMEALLIKAD.....	13

ALA ISELOOMUSTUS

Loodusalale jäävad kaitstavad loodusobjektid	Linumängu hoiuala (KLO2000183), Lõmmelu metsise püsielupaik (KLO3000227), Kullimaa metsise püsielupaik (KLO3000241)
Loodusala nimi	Linumängu loodusala (EE0020328)
Maismaa pindala (ha)	2085,6 ha
Veeosa pindala (ha)	3,7 ha
Pindala kokku (ha)	2089,3 ha
Asukoht ja piirid	Järva maakond, Türi vald, Jõeküla, Karjaküla, Kolu, Kullimaa ja Kõdu küla ning Pärnu maakond, Põhja-Pärnumaa vald, Mädara ja Võidula küla Asukoht Keskkonnaportaalis
Kaitsekord	Looduskaitseadus § 14, 32, 33 Vabariigi Valitsuse 27. juuli 2006. a määrus nr 175 „Hoiualade kaitse alla võtmine Rapla maakonnas” Vabariigi Valitsuse 5. augusti 2004. a korraldus nr 615 „Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri” Keskkonnaministri 13. jaanuari 2005. a määrus nr 1 „Metsise püsielupaikade kaitse alla võtmine”
Koostaja nimi	Lissel Tanni, Kristi Pai
Koostamise aasta	2024
Kaitsekorralduskava koostamise kord	Keskkonnaministri 2. novembri 2022. a määrus nr 50 „Kaitsekorralduskava koostamise ja kinnitamise kord ning kaitsekorralduskava kinnitaja määramine”

Loodusala peamiseks väärtuseks on rabad ja metsakooslused, mille soodne seisund tagatakse läbi loodusliku arengu.

Kaitsekorralduskava annab soovitusel kaitstava ala valitsejale kaitse eesmärkide saavutamise parimatest viisidest, kuid ei loo õigusi ega kohustusi kolmandale isikule.

Linumängu loodusala (hoiuala) kaitsekorralduskava on koostatud tähtajatult. Kava vaadatakse üle ja uuendatakse põhjendatud juhtudel väärtuste kaitse tagamise eesmärgil lähtuvalt tulemuslikkuse hindamise või uue inventuuri andmetest.

Kasutatud lühendid, mõisted ja selgitused

Kaitseväärtus – kaitse-eeskirjas nimetatud kaitstav loodusväärtus (kaitse-eesmärk)

Kaitse eesmärk – kaitseväärtuse soovitud seisund

KE – jah/ei: liik või elupaigatüüp kas vastavalt on/ei ole nimetatud ala kaitse-eesmärgina

KeA – Keskkonnaamet

KKK – kaitsekorralduskava

LKS – looduskaitseeadus

LoD – loodusdirektiiv (käsitleb ohustatud elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitsepõhimõtteid)

LoA – loodusala (loodusdirektiivi I ja II lisas nimetatud elupaigatüüpide või liikide kaitseks asutatud ala)

RMK – Riigimetsa Majandamise Keskus

EELIS – Eesti Looduse Infosüsteem

KESE – Keskkonnaseire Infosüsteem

HA – hoiuala

PEP – püsielupaik

KLIM – kliimaministeerium

SDF – Natura standardandmebaas

Säilitamine – olemasolevate väärtuste säilitamine (seisund ei muutu halvemaks, säilitamine ei tähenda seda, et seisund peab jääma samaks) (looduslik areng)

Seisundi parendamine – arvestatava esinduslikkusega (C) elupaikade seisundi parendamine (kraavide sulgemine, looduslikule arengule jätmise jms)

Taastamine – tegevused, mis on seotud olemasolevate, kuid halvenenud struktuuriga elupaikade taastamisega (näiteks sood)

1.1 Uuritus ja seire

1.1.1 Inventuurid ja uuringud

Varasemad loodusala elupaigatüüpide inventuurid viidi läbi Natura pilootprojekti, Natura inventuur 2002 ja Eestimaa Looduse Fond 1993, 1994 ja 1997 projekti raames. Lisaks on loodusalal metsaelupaigatüüpe inventeerinud ka Keskkonnaameti spetsialistid (Sander Laherand, Tõnis Ruber, Kristi Pai, Riina Kotter).

1.1.2 Riiklik seire

Linnumängu loodusalal on loodusala ja PEP-ide eesmärkidega seonduvalt läbi viidud ohustatud taimekoosluste (Natura elupaigad) seiret ja metsakanaliste koosluste seiret. Ohustatud taimekoosluste (Natura elupaigad) seirejaamad EELISes 2022. aastal arhiveeriti selgitusega „Kandevalusega seotud seirejaamad arhiveeritakse, kuna nende seirekohtade seireandmed sisestatakse viimastel aastatel ja ka edaspidi KESsesse hoopis inventeeritud elupaikade kirjetega”. Kanaliste seire eesmärgiks on arvukuse, selle muutuste ja produktiivsuse jälgimine. Lisaks näeb metoodika ette vaatluste täpse asukohainfo kogumist, mis võimaldab saadud andmeid kasutada elupaigavaliku uurimiseks. Seire väljundindikaatoriteks on metsakanaliste arvukust ja pesitsusedukust kirjeldavad näitajad.

1.1.3 Inventuuride ja uuringute vajadus

Linnumängu loodusalal viiakse 2024. aastal läbi elupaigatüüpide inventuur vananenud inventuuriga ja seni inventuuriga katmata aladel kokku u 1261 hektaril. Inventuuri teostab MTÜ Puuseen ekspert Indrek Sell. Vastavalt uutele andmetele tuleb korrigeerida ka standardandmebaasi andmeid.

Loodusalal leidub kuivenduskraave, mis on mõjutanud (metsa)elupaigatüüpide seisundit. Vajalik on loodusalal läbi viia loodusliku veerežiimi taastamise uuring, mis peab selgitama vajalikud taastamistegevused (nt kraavide sulgemine) loodusalal. Lisaks on vaja loodusalal viia läbi soo- ja veeelupaikade inventuur, et hinnata nende seisund ja planeerida vajalikud kaitsekorralduslikud tegevused.

KAITSEVÄÄRTUSED JA KAITSE-EESMÄRGID

Linnumängu loodusala kaitse-eesmärgidena on nimetatud huumustoitelised järved ja järvikud (3160), jõed ja ojad (3260), rabad (7110*), nokkheinakooslused (7150), vanad loodusmetsad (9010*), rohunditerikkad kuusikud (9050), okasmetsad oosidel ja moreenikuhjatistel (9060), soostuvad ja soo-lehtmetsad (9080*) ning siirdesoo- ja rabametsad (91D0*).

Linnumängu hoiuala kaitse-eesmärgidena on nimetatud jõed ja ojad (3260), rabad (7110*), vanad loodusmetsad (9010*), rohunditerikkad kuusikud (9050), okasmetsad oosidel ja moreenikuhjatistel (9060), soostuvad ja soo-lehtmetsad (9080*) ning siirdesoo- ja rabametsad (91D0*).

Lõmmelu ja Kullimaa metsise püsielupaikade kaitse-eesmärgina on nimetatud metsise elupaikade kaitse liigi soodsa seisundi tagamiseks. Metsise kaitse nimetatud PEP-ides on siseriiklikuks kaitse-eesmärgiks.

Tabelis 1, 2 ja 3 on Linnumängu loodusala, Lõmmelu ja Kullimaa PEP-ide kaitseväärtuste hoidmisega seotud kaitse-eesmärgid ja soodsa looduskaitse seisundi saavutamist või hoidmist mõjutavad tegurid. Samuti on tabelis toodud kaitse-eesmärkide täitmist mõjutavad tegurid, negatiivsete tegurite ärahoidmise või leevendamise meetmed ning kaitsetegevuse oodatavad tulemused.

Tabel 1. Linnumängu loodusala kaitseväärtuste koondtabel (kooslused)

Kaitseväärtus ¹	Seisund ² (pindala/esinduslikkus)	Kaitse eesmärk ³	Mõjutegurid	Meetmed	Oodatav tulemus ⁴	Märkused	Panus üldpindalasse / SDF-I (%) ⁵
Natura eesmärgid							
Huumustoitelised järved ja järvikud (3160) KE – ei, LoD – I, LoA – jah	2,4 ha / puudub	elupaigatüübi säilitamine 2,4 ha andmete täpsustamine		looduslikule arengule jätmine inventuur lisada siseriiklikuks eesmärgiks	heas seisus elupaika on säilinud 2,4 ha andmed on täpsustatud		0,08276/0,0874
Jões ja ojad (3260) KE – jah, LoD – I, LoA – jah	puudub	inventuur elupaigatüübi ulatuse ja seisundi määramiseks		inventuur	elupaigatüübi ulatus ja seisund on määratud		-

¹ LKS – kaitsekategooria looduskaitseaduse alusel;
KE (jah/ei) – on või ei ole kaitstava ala kaitse-eesmärk;
LoD – loodusdirektiivi lisa number;
LoA (jah/ei) – on või ei ole loodusala kaitse-eesmärk

² Elupaigatüübi esinduslikkus: A – väga hea, B – hea, C – arvestatav

³ Kaitse eesmärk seatakse aastaks 2050.

⁴ Oodatav tulemus seatakse aastaks 2050 ja tulemuslikkust hinnatakse iga 10 aasta tagant.

⁵ 2019. a loodusdirektiivi aruande andmete põhjal (<https://nature-art17.eionet.europa.eu/article17/habitat/report/>). Numbrid näitavad, milline on selle loodusala elupaigatüüpide osakaal kogu Eesti elupaigatüüpide / kõikide SDF-i kantud elupaigatüüpide pindalast.

Rabad (7110*) KE – jah, LoD – I, LoA – jah	Kokku 306,4 ha: - 263,8 ha / A - 42,6 ha / B	elupaigatüübi seisundi säilitamine 306,4 ha (A+B)	kuivendus	looduslikule arengule jätmise	heas seisus elupaika on säilinud 306,4 ha		0,22866/0,280 32
Nokkheina-kooslused (7150) KE – ei, LoD – I, LoA – jah	ei kaardistata eraldi	-	-	looduslikule arengule jätmise	-	SDF-is 0 ha kuulub rabade (7110*) koosseisu, eraldi ei käsitleta	-
Vanad loodumetsad (9010*) KE – jah, LoD – I, LoA – jah	Kokku 518,6 ha: - 419,8 ha / B - 98,4 ha / C - 0,4 ha / puudub andmed on vananenud	elupaigatüübi seisundi säilitamine 419,8 (B) seisundi parendamine 98,4 ha (C→B) seisundi hindamine 0,4 ha		looduslikule arengule jätmise inventuur	heas seisus elupaika on säilinud 518,6 ha		0,7408/0,8957
Rohunditerikkad kuusikud (9050) KE – jah, LoD – I, LoA – jah	3,9 ha / C andmed on vananenud	elupaigatüübi seisundi parendamine 3,9 ha (C→B)		looduslikule arengule jätmise inventuur	heas seisus elupaika on säilinud 3,9 ha		0,0438/0,0530 6
Okasmetsad oosidel ja moreenikuhjatistel (9060) KE – jah, LoD – I, LoA – jah	puudub andmed on vananenud	inventuur elupaigatüübi esinemise väljaselgitamiseks		inventuur	elupaigatüübi seisund on määratud	kui inventuurist selgub, et elupaika ei esine, siis tuleb kaitse- eesmärgist eemaldada	-

Soostuvad ja soo-lehtmetsad (9080*) KE – jah, LoD – I, LoA – jah	Kokku 9,6 ha: - 0,9 ha / B - 8,7 ha / C andmed on vananenud	elupaigatüübi seisundi säilitamine 0,9 ha (B) seisundi parendamine 8,7 ha (C→B)	kuivendus	looduslikule arengule jätmise veerežiimi uuring inventuur	heas seisus elupaika on säilinud 9,6 ha	muud meetmed selguvad pärast inventuuri ja veerežiimi uuringut	0,02742–0,024/0,0263
Siirdesoo- ja rabametsad (91D0*) KE – jah, LoD – I, LoA – jah	Kokku 356,3 ha: - 66,97 ha / A - 167,1 ha / B - 122,2 ha / C andmed on vananenud	elupaigatüübi seisundi säilitamine 234,07 ha (A+B) seisundi parendamine 122,2 ha (C→B)	kuivendus	looduslikule arengule jätmise veerežiimi uuring inventuur	heas seisus elupaika on säilinud 356,3 ha	muud meetmed selguvad pärast inventuuri ja veerežiimi uuringut	0,8097–0,7126/0,9079

Tabel 2. Lõmmelu metsise püselupaik

Kaitseväärtus	Seisund	Kaitse eesmärk	Mõjutegurid	Meetmed	Oodatav tulemus	Märkused
Siseliiklikud eesmärgid						
Metsis (<i>Tetrao urogallus</i>) LoA – ei, KE – jah, LKS – II	2017 – 3 kukke	elupaiga säilimine 311,4 ha mängus on vähemalt 3 kukke	kuivendus	veerežiimi uuring	sobilik elupaik on säilinud 311,4 ha-l mängus on vähemalt 3 kukke	muud meetmed selguvad pärast veerežiimi uuringut

Tabel 3. Kullimaa metsise püsielupaik

Kaitseväärtus	Seisund	Kaitse eesmärk	Mõjutegurid	Meetmed	Oodatav tulemus	Märkused
Siseriiklikud eesmärgid						
Metsis (<i>Tetrao urogallus</i>) LoA – ei, KE – jah, LKS – II	2022 – neljas mängus kokku 5 kukke	elupaiga säilimine 1006,2 ha mängus on vähemalt 5 kukke	kuivendus	veerežiimi uuring	sobilik elupaik on säilinud 1006,2 ha-l mängus on vähemalt 5 kukke	muud meetmed selguvad pärast veerežiimi uuringut

KAVANDATAVAD KAITSEKORRALDUSLIKUD TEGEVUSED

Vajalike tegevuste tabelisse (tabel 3) on koondatud tööd, mis on vajalikud kaitse eesmärkide saavutamiseks, tabelit võidakse tulevikus täiendada. Tabelis on tegevused jaotatud vastavalt tegevuse olulisusele järgmistesse prioriteetsusklassidesse:

- 1) **esimene prioriteet** – hädavajalik tegevus, millela kaitse eesmärkide täitmine planeeritavas ajavahemikus on võimatu, see on kaitseväärtuste säilimisele ja toimiva ohuteguri kõrvaldamisele suunatud tegevus (taastamine, taasloomine); kaitsekorralduse tulemuslikkuse hindamiseks vajalik tegevus (inventeerimine);
- 2) **teine prioriteet** – vajalik tegevus, mis on suunatud väärtuste taastamisele ja potentsiaalsete ohutegurite kõrvaldamisele;
- 3) **kolmas prioriteet** – soovituslik tegevus ehk tegevus, mis aitab kaudselt kaasa väärtuste säilimisele ja taastamisele ning ohutegurite kõrvaldamisele (infotahvlid, külastustaristu).

Tabel 4. Vajalikud tegevused

Jrk	Tegevuse nimetus	Maht	Tegevuse tüüp	Korraldaja	Prioriteet	Ajagraafik
Inventuurid, uuringud						
1	Veerežiimi uuring		Uuring	KeA	I	2030
2	Metsaelupaikade (9010*, 9050, 9080*, 91D0*, 9060) inventuur		Inventuur	KeA	I	2024
3	Soo- ja veelupaikade (3160, 3260, 7110*) inventuur		Inventuur	KeA	I	2027
Hooldus, taastamine, ohjamine						
4	Metsaelupaikade (9010*, 9050, 9080*, 91D0*) seisundi parendamine	233,2 ha	Koosluste seisundi parendamine läbi loodusliku arengu ⁶	KeA	I	2050
Kavad, eeskirjad						

⁶ Looduslikule arengule jätmise, kuniks on selgunud ekspertiisi tulemused ja kaitsekorralduslikud tegevused.

5	Kaitsekorralduskava andmete ülevaatamine ja vajadusel uuendamine	Tegevuskava	KeA	I	1 kord kümne aasta jooksul
6	Kaitsekorralduskava tulemuslikkuse hindamine	Tegevuskava	KeA	I	1 kord kümne aasta jooksul
7	Kaitsekorra muutmine	Kaitsekorra muutmine	KLIM/KeA	I	2030
8	Loodusala kaitse-eesmärkide muutmine	Kaitsekorra muutmine	KLIM	I	2028

KASUTATUD ANDMEALLIKAD

[Eesti Looduse Infosüsteem](#) (EELIS). Keskkonnaagentuur.

[Keskkonnaseire Infosüsteem](#) (KESE). Keskkonnaagentuur.

[Looduskaitseseadus](#) (2004).

[Natura aruandlus](#) (2019).

Keskkonnaministri 13. jaanuari 2005. a [määrus nr 1](#) „Metsise püsielupaikade kaitse alla võtmine”.

Vabariigi Valitsuse 05.08.2004 [korraldus nr 615](#) „Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri”.

Vabariigi Valitsuse 27. juuli 2006. a [määrus nr 175](#) „Hoiualade kaitse alla võtmine Rapla maakonnas”.